

Тилъэхъан илIыхъужьхэр

«Тэрмырмэ, хэта?»

Илъэс хушт Украинэм щыклорэ хэушхьафыкыгъэ дзэ операциер зырагъэжыгъэр. Ащ кыщыублагъэу Адыгеим пстэумкли нэбгырэ мини 2,5-м еху икыгъ. Ахэм ащыщэу гуфаклоу Анатолий Марарь Лыхъужьныгъэм иорденэу кыфагъэшъошагъэр тыгъуасэ АР-м идзэ комиссариат щыратыжыгъ. ДзэкIоллыр редакцием къедгъэблагъи, гуцылэгъу тыфэхъугъ.

— Анатолий, нахь благъэу нэлуасэ тызэфэхъуным фэшI уищылэныгъэ гъогу, дзэ кыулыкъур кызырэхэпхыгъэм ташыбгъэгъозагъэмэ дэгъугъэ.

— Краснодар краим и Крымскэ район сыщыщ. Сянэ-сятэхэри, сшы-сшыпхъухэри ащ щэпсэху. 1990-рэ илъэсым дзэм кыулыкъу щысхынуу кыисэджагъэх.

Апэ Казахстан еджэпIэ подразделением сыщылагъ, нэужым советскэ дзэхэу Германием шылагъэхэм сахэтэу кыулыкъум шыпысыдзагъ. Ащ апэрэ зэзэгъыныгъэм сыщыкIэтхагъ. Германием тидзэхэр кыизеклыжхэм, 1994-рэ илъэсым сэри кыулыкъум сыкыхэкIыжыгъ.

Нэужым Мыекъуапэ щыщ пшъашъэу

Наталие нэлуасэ сыфэхъуи, тыкъээзэрэцагъ ыкIи мыш тыщыпсэунэу тыкыдэнагъ. Дзэм згъээжынуу исхъухи, зэзэгъыныгъэм сыкIэтхагъ. Бригадэм сыхэтэу Чечэным, Абхъазым ыкIи Грузиём, Къыблэ Осетиём кыулыкъур

(ИкIэху я 3-рэ нэклуб. ит).

Проект анахь гъэшIэгъонхэр пхыращыщтых

Урысыем иархитекторхэм я Союз ишьолыр къутамэ зызэхашагъэр илъэс 25-рэ зыщыхъурэм ехуулэу Адыгеим иархитектор ныбжыкIэхэм япроектхэм якъэгъэлэгъон республикэм исурэт къэгъэлэгъуапIэ кыщызэлъахыгъ. АР-м и Лышхъэу Къумпыл Мурат Iофшлагъэу кырахылылагъэхэм нэлуасэ зафишыгъ, архитектор ныбжыкIэхэм адэгъушылагъ.

Iофтхьабзэм хэлэжыгъэх АР-м и федеральнэ инспектор шхьалэу Сергей Дрокиныр, АР-м культурэмкIэ иминистрэу Аульэ Юрэ, архитектурэмкIэ ыкIи къэлэгъэпсынымкIэ Комитетым итхьаматэу Зезэрыхъэ Азэмаат, Урысыем иархитекторхэм я Союз и Адыгэ шьолыр къутамэ итхьаматэу Галина Ирхинар, сурэт къэгъэлэгъуапIэм ипашэу Бырсыр Абдулахь.

Галина Ирхинам зэрэхигъэунэфыкыгъэмкIэ, Iофшлагъэ 40-м еху къэгъэлэгъоным кырахылылагъ. Архитектор ныбжыкIэхэми, Iэлэлэсэнэгъэшхо зилэ архитекторхэми япроектхэр ахэм ахэлых.

Проект анахь гъэшIэгъонхэм ащыщхэр пхыращынуу рахъухъэ. Экспозициер зыкIагъэхъазырыгъэр республикэм исхэр архитектурэмкIэ ыкIи къалэм изэгъэпсыхъанкIэ проектыкIэу щылэхэм нэлуасэ афашынхэр, Краснодар — Мыекъуапэ — Налчык кыизэлъызыубытыщтхэ архитектурэ къэгъэлэгъоным ипроект хэлэжъэнхэр ары.

Республикэм ипсэолъэ ин заулэу агъэкIэжыщтым е агъэпсыщтым яэскизхэр цыфхэм зерагъэлэгъун алъэкIыщт. Ахэм ахэхэх искуствэхэмкIэ IэлэлэцIыкIу еджапIэр, Мыекъуапэ иперинатальнэ гупчэ, республикэ диагностическэ гупчэр, спортымкIэ Унэшхоу Кобл Якъубэ ыцIэ зыхъырэр, цыфхэм япсауныгъэ зыщагъэпытэрэ физкультурэ комплексэу «Ошъутен» зыфилорэр ыкIи нэмыкIхэр. Iофшлагъэхэм ащыщыбэ Санкт-Петербург ыкIи Къырым икьалэу Саки афэгъэхыгъ.

Республикэм и Лышхъэу Iофтхьабзэм хэлажъэхэрэм шIуфэс къарихыгъ, архитектор сэнэхъатым уасэу фашырэр къэлэгъыгъэным, ныбжыкIэхэм а сэнэхъатым анаIэ кытырадзэным мэхъанэшхо зэрилэр хигъэунэфыкыгъ.

(ИкIэху я 2-рэ нэклуб. ит).

«Тэрмырмэ, хэта?»

(ИкIэyх).

илъэс зэкълъыкӀохэм ащыс-хыгъ. 2017-рэ илъэсым сыныбжъ елпытыгъэу сыккыхэ-ккыжыгъ. ПстэумкӀи сищылэныгъэ щыщ илъэс 25-м ехурэр дзэ кӀулыкӀум фэгъэхыгъагъ.

— Сызэрэцыгыуазэмкля, о
уишлоигъоныгъэкля хэушъ-
хьафыкыгыз дзэ операци-
ем уклягъ. Ащ фэдэ унэшьо
мыпсынкля пшыныр сыдым
кыхэкыгыз?

— Дзэ операциер Украинэм зыщырагъэжыгъэм кышыублагъэу мафэ къэс телевизорым, интернетым къэбарэу къатыхэрэм сядэлущтыгъ, ащ цыжьурэ-шышлэхэрэм защыгъэгъауаз-щтыгъ. КІэлэ ныбжьыкІэхэр ащ зэрэщылэхэр, кынэу альэггурэр, зэрэхэкІуадэхэрэр нэрыльэггу тфэхьугъэх. Джащ дэжым сегупшысагъ: «Ахэр мэзаох, экІуадэх, сыда тэц фэдэу ныбж зылэу зыгорэ зыллэггугъэу, дзэ ІофымкІэ Іэпэлэсэнугъэ зыхэлъыр зыкІэмыклон, кытэггу зыклафэмыхъун фаер?». Ти Хэгъэгу кэтэуухумэныр хэти ипшъэрэлы, тэрмырмэ, хэтэ? Бэ тесымыгъашлэу хуэшхьафыкІэхэр дзэ операцием сыклонэу исхъухагъ.

— Ащ фэдэ зеклуакъм уигу-
псэхэм къыдырагъэштагъа?

— А лъабдыр сымышлыным
пае сишъхъгъуси, силахьлхъри
бэрэ кысэдэуагъэх. Ахэм ягу-
мэкыгъуи кыдгурэлэ. Ау тэ
тиунагъоклэ дзэ лофым тыфэгъэ-

загьэу щыт. Сшы нэбгыришми Украинэм ильэс ээфэшъафхэм къулыкъур шахьыг, лыхъужь-ныгъэу ззрахагъэм фэш! кэ-ралыгъо тын лъаплэхэр къафа-гьэшшоагъэх (ягугъу ашынэу фаехэн). Сиклэз нахьыжэу Аркадий зыщыпсэурэ Набе-режные Челны мобилизацием щыхэфагъэу хэушъафыкыгъэ дзэ операциеу Украинэм щы-клорэм хэлажъэ, разведыва-тельнэ рэтэм ар хэт. Сэри бэрэ семыгупшысэу симурад гъэцэ-клагъэ. Апэ Ростов-на-Дону щылэ къэзэкъ лагерым ухъазырыны-гъэ щысклугъ, отрядым хэтыгъэ-хэм ищыклэгъэ лашэхэр къыта-тыхи, типшэрэыл гъэцэклэнэу тежъаг Украинэм. Запорожьер ары нахьыбэрэм сыздэщылагъэр.

— Анатолий, ыпшэккэ кыы-
зэрэччүлүгүзү, дээ операция
зэфэшхыафхэм уахэлэжэ-
нэу хьугъэ. Ахэр непэ Украи-
нэм щыкюрэм зебгъапсэхэккэ,
сыда нахь кыыхэбгъэшыштюр?

— Дажьдээм Украинэм шыхурэм ипхъэшагъэ «чыплэ пльыр» пстэуу шылагъэхэм ябгэпшэн пльэкльыштэп, бэклэ агъэчыж. Дзэ лофым ылыэныкьоклэ технологиехэр ыпэклэ лъыклотэгъэх. Тызыпэуцугъэ неонацистхэм къралыгыуабэхэр якъотэгъухуэ космическэ отраслэн шагъэфедэрэ пкыгьго зэфэшъхьафхэр къалэклагъахьэх. Ахэм яшуагъэклэ тэ чышъхьашьом цытшлэрэ ежъхэм ошлогмклэ квалъэгъу. Джаш пае чэщрэ нэфынэр къэзытырэ

пкыыгъохэу автомобилым хэлъ-хэр зэкӀэ гъэкӀосагъэхэу ты-зекӀон фаеу мэхъу. Цыфыр метри 5 — 10-кӀэ автомобилым ыпӀэ итӀэ ащ кыытырӀэ ныбжьы-кыум тырӀэгъуазӀ.

— Лыхъужьныгъэм иорден
къыпфагъэшъошэнэу зэрэхъу-
гъэм тыщыгъэгъуазэба.

— Мы тын льяплэр сэ сиза-
кьоу кьэсылэжыгыгэп, ар сыз-
хатыгэ отрядэу «Барс 8» зы-
филорэм хатыгыгэ клалэхэм зэ-
клэми ягьэхэгуэ сэлъытэ. Сыд
фэдэрэ зэо-зэпыуцужы мэхьанэ
зилэр дзэклэп! ныбджэгьухэр
зэрэзэкьотхэр, игьом лэпылэгьу
зэрэзэфэхьухэрэр ары. Мафэ
горэм тиотряд хы лъэсыдзэм
игьусэу разведкэм тыклонэу
унашьо кьытфашыг. Кьоджэ
псэуплэм пэмычыжьэу пым
зызциггэпытэггэ чыплэхэр
кыххэдгэщынхэу шытыг. Ма-
шинитлу хьоу зэуж титэу те-
жыаг. Сэ водителэу сызэры-
сыггэр ыпэ итым метрэ 50
фэдизклэ ыуж кынаггэу тыкло-
зэ, апэрэ машинэр лагьымэм
кьегбао. Ащ исыггэхэм ащыш-
хэр хэклодаггэх, командирым
нэбгыритлу игьусэу шэобж хы-
лэхэр атעהэггэхэу кьарытхыж-
хи, сэ сызэрыс автомобилымклэ
хы лъэсыдзэм иштаб илэаплэ
кьесцэллэжыгыгэх. Ащ тыкы-
хэклыжьыфэ пым оныр кьыд-
диубли, кыныгыгклэ шьоф нэ-
кыр кьызыпытчыжьыг.

— Джири нэмык! тынхэр
уилэхэу щыта?

— Къэралыгъо тынхэр, ахьцэ къэсылэжыныхэм апаеп сызкIэ-кIуагъэр. Ыпшэклэ къызэрэщысIуагъэу, дзэкIолI ныбжыкIэхэм саготыным, IэпыIэгъу сафэхъуным фэшI. Арэущтэу щыт нахь мышIэм, илъэс 25-м къыклоцI УФ-м зыкъэухъумэжынымкIэ и Министерствэу итын лъэплэ зэфэшхьафхэр къысфазгъэшоагъэх. Ахэм ащыцэу анахь мэхъанэ зэстыщтыгъэр Чэчэным щылэгъэ зэпэуцужым сызэрэхэлэжыагъэм фэшI Суворовым имедалэу къысатыгъэр ары. Джы ащ нахь лъаг ЛIы-хужьынгъэм иорден.

— Анатолий, Украинэм щы-
кlorэ хэушхьафыкыгыз дзэ
операцием клонзу зызыгыз-
хьазырхэрэм сыда яплэ пшлюи-
гьор?

— Кю зышлогхохэми, бэмышлэу клуагэхэми зызэрафэзгээ сшлоггор зы — зыми шуушымышын ыки лыгээ кыызхэжугаф. Шыпкээ, хылыээ кыышуушыхушт, кыныгуабэ зэпышуучыт. Ац пае шэлэгэ, зэмблэжыныгэ, зэолі гуккыдэщээн шуухэлэынхэу шыт.

P.S. Зыныбъж илъэс 50-м къекъугъэ Анатолий Марарь мы уахтэм ядэжъ къекъожыгъэу ипсауныгъэ зэтырегъэуцожьы. Ащ ыуж джыри хэушъхажьфыкыгъэ дгэ операцием ыгъэзэжъын гүзэлъ и!

ІЭШЪЫНЭ Сүсан.

Сурэтхэр: А. Лаутеншлегер.

Пыим игухэль кыдагъэхъугъэп

Сталинград шыклогъэ зэо-зэпэуцужьыр анахь
жъалымэу ыкли Хэгэгу зэошхом къэгъэзэплэ
зышыфэхъугъэу тарихъым къыхэнагъ.

1942-рэ ильэсым бэдзэогьум и 17-м кышегъэжыагъэу 1943-рэ ильэсым мзэам и 2-м мыкьалэр шъхьафит шыжыгыгэным епхыгъэ заор кӀуагъэ. Сталинград заом шызепэуцужыгъэ бгьуитлум янэбгырэ миллиони 2-м ехьу аш хэкӀодагъ.

Адыгэ Республикэм ивеле-
ранхэм я Совет хэтэу Иван
Бормотовым итхыгэ кызырэ-
шорэмкӕ, Москва пынкӕу
зыштэнэу гугъэщтыгэ нэмыц-
хэр кызыэтырагъэуцохи, зкӕ-
фӕжынхуэ зырагъажьэм, Гит-
лер кыгурылогъагъ охтӕ кӕ-
кӕкӕ кӕалэр кызыӕкӕлгъэхан
зэримылӕкӕлыштыр, мыщ бэрэ
зэрэщызоощтхэр, тидзэхэм пы-
тагэ зэрэхалтыр ыкӕи кызы-
рэзӕкӕмӕлоштхэр.

Гитлер идэххэм ятехникэ кызэтемыуцоным фэшл чыдагъэ бэу ищыкIэгуагъ, ар Кавказыр ары зыщыбгъотыщтыгъэр. Ащ кыыкIэлъыкIоу Гитлер я 41-рэ директивэ кыдыгъэкIыгуагъ, ащ зэреджэгъагъэхэр «Операция Блэу».

Директивэм кызырэщилоштыгэмклэ, Вермахт икчлэ лъэш кыблэ фронтым адзыныш,

тидзэхэр зэхагэтэкьонхэшъ,
чыдагъэр кызыщычлащырэ
чыплэхэр аубытынхэу, Кавказ
къушъхьэтх шъхьалэми шъхьа-
пырыклынхэу арыгъэ.

Ащ пae яхэнэрэ нэмыц лэ-
сидзэ дивизием пшээрылъ
фашыгыагъ Сталинград кыдзы-
хъанэу. «Блау» зыфилорэ пла-
ныр агъэцкэнэу кыхахыгъа-
гэх нэмыцдыдзэ зэхэтхэу «А-р»
ыкли «Б-р». Iэшэ 1700-рэ, танк
1200-рэ, кухъэлъэтэ 1640-рэ
ахэм ялагъ, зэолI 900000 ху-
щтыгъэх. Купнэ «А-м» хахъэ-
щтыгъэх я 17-рэ дзэмрэ тан-
ковэ армиемрэ. Ахэм гене-
рал-фельдмаршалэу Вильгельм
Лист якомандыргъ. Темыр
лъэныкъом щылэгъэ купым
генерал-фельдмаршалэу Федор
фон Бок ипэшагъ.

1942-рэ илгээсэм Харьков
дэж шыклогъэ заом иклəух тидзэхэмкӀэ дэгьугьеп, кѡауху-
рэихи, чӀэнэгъэшхохэр арагъэ-
шыгыгаь. Ар агъэфеди нэмыц-
хэр кялэхэу Воронеж, Ростов-
на-Дону альэныкъокӀэ лыкӀотэ-
гьягъэх, нэужым Волгэ ыкли
Кавказым зафагъээзгьягъ.

Ростов-на-Дону заштэм, Гит-

Зэлүүхыгээ кьэбарлығыгээс амалхэр.

лер ипланэу «Блау» ыгъэцкIэ-
гъаху ылытагъ. Апэрэ дирек-
тивэм нэмыкI кыкIэлъыкIуагъ,
ащ операциеу «Брауншвейг»
фиусыгъ. Кавказыр зэриштэшт
операцием «ЭдельвейскIэ»
еджагъэх.

Армиеу «А-м» хэтхэм Мые-
кѳуапэкѳ чѳйдэгѳ кѳычѳщѳ-
плэхэр, Грознэр ыки Баку зѳ-
лѳаубытынхэр япшѳэрылѳыг.
«Б-м» Сталинград ѳштѳныш,
Астраханѳер Каспийскѳ хѳмрѳ
кѳызѳэкѳигѳхѳанхѳ игѳхѳлѳыг.

Фашистхэм тидгээрэ зэхакъутэнхэшъ хылушъом икьухьэуцүлэхэр аштэнхэу, ащ пае къалэхэу Новороссийскэрэ Туапсэрэ псынклэу непэ лэклагьэханхэу гугьэгтгыгьэх. Джащ фэдэу Сталинград шыхьурэми тефыныхьэгтгыгьэх.

1943-рэ ильэсым мэзаем и
2-м Сталинград заом нэмыцы-

дээхэр шызэхагьэтэкьуагьэх,
псаоу кьэнагьэхэм klalэжьи-
гьагь. Төмүр Кавказым итй-
гьэ фашистхэр гузэжьюгоу зэ-
klakloштгьэх. Зэолпэ линиеу
«Даховская — Темнолесская
— Гуамка» зыфилорэр я 9-рэ
кьушхьэцэрью дивизием кьы-
зэпичи Адигеим кьыфигьээзэ-
гьагь. Пыир штагьэу ышхьэх
зэрэрихьжьишттым пылбьгь.
Нэмыцхэр Мыекьуапэ дэкли-
жьишху рагьэжьгьагь. Нэужым
Адигеим ичлэплэ зэфшэшаф-
хэр шхьяфит ашлыжьибьгьэх.

Адигеим шыщыу Сталинград
кызыухумагыэхэм ясаугът
Волгоград шагъэуцугъ. Ар Хэ-
гъэгу ззошхор зауhyгъэр илъэс
75-рэ зэрэхуыгэм ыкхи Шлэ-
жымрэ шытхумрэ я Илъэс
фэгъэхыгъэс Иофтхыабзэхэм
квэдыхлътэгъагъ. Волгоград
шылэ Мамай Iуашъхэм тыра-

гъэуцогъэ тамыгъэм итеплъэ
Шэжэ Тхылъ зэгохыгъэм фэд.
Ащ урысыбзэкӀи адыгабзэкӀи
тыратхыгъ: «Адыгейм ыкхохэу,
ыпхьухэу Сталинград иухъу-
макӀохэм егъэшлэрэ шытхур
яй» ыкӀи «Вечная слава сы-
новьям и дочерям Адыгеи
— защитникам Сталинграда».

— Юфшлэнышхо зэшлуахыг, мы зэо-зэлэуцуж мэхэаджэм тичлыгогъоу хэклэдагэхэм ыкли псаоу кыхэкыжыгыгээм ацлэхэр агъэунэфынхэ альэкыгы. Ащклэ Адигэ Республикэм и Шлэжэ Тхылъ кызсафагъефадаг, — кылыгаг Адыгеим ипашэу Къумпыл Мурат.

Адыгеим иофицерхэм ыкли
идзэкълэхэм яшлэжъ гъэпытэ-
гъэныр зигукъэкыгъэр респуб-
ликэм иветеранхэм я Совет
ары. Ащ дыригъэштагъ Адыгеим
и Плъытхъэ.

Саугэтыр амыгэуцүзэ лофшэнэу зэрахыгэм кыизэригьэлъыгуагэмклэ, Сталинградщыклогэ заом республикэм идзэклол 475-рэ хэклодаг. АР-м иветеранхэм я Совет итхыматэу Кюджэ Аслъан кыизэрилуагэмклэ, тийшольыр иветеран 808-мэ медалэу «За оборону Сталинграда» зыфилорэр кьафагэшьшоаг. Сталинград заом хэтыгэу непэрэ мафэм ехуллэу республикэмклэ псау кьэнагэр зы нэбгыр.

ЮШЪЫНЭ *Сусан.*

Тианпэрэ кIэлэегъадж

Мы илъэсым Шынджые гурыт еджаплэр кызытыухыгэр илъэс 53-рэ мэху.

Хъаджэт Алым ыпхур ары, ренэу игугу дахэкIэ тэшIы. Ыпшээрэ классхэм тикIэлэегъаджагъэх Хэшх Къэндаур Ибрахымэ ыкIор (еджаплэм илэцагъ, тарихымкIэ тыригъаджэщтыгъ), Цуекъо Хыс Хамедэ ыкIор, Бэгугъэ Зубер Ибрахымэ ыкIор, Талъэкъо Джанхъот Джанбэч ыкIор, ЕмтIылъ Мустымат УцужыкIо ыпхур, ЕмтIылъ Разыет Хъаджирам ыпхур, Талъэкъо Саньят Джанкылыщ ыпхур, нэмыкIхэри. Ахэм плуныгъэ-гъэсэныгъэм ылъэныкIокIэ Iофэу кыддашIагъэм гъунэ илэгъ. Нэбгырэ пэпчъ зырызэу укытегушIлэныр тефэ.

КIэлэегъаджэм илофшIагъэ дэгъу дэдэу зызэхалшэрэр а сэнэхъатым урылажъэ зыхукIэ ары. КIэлэегъаджэ сэнэхъатри ахэр ары шIу тэзыгъэлъэгугъэр. Ащ фэдэу нэбгырэ IокIэу еджаплэр кызыдэзыхыгъэхэмкIэ кIэлэегъаджэ сэнэхъатыр нэбгырихмэ кыхахыгъ: Абредж (КIэсэбэжъ) Нэфсэт, ЕмтIылъ (Къадыр) Мэлайчэт, ЕмтIылъ Аслъан, ЕмтIылъ Нурбий, Талъэкъо (СтIашъу) Хъаныят, Трахъо (ХъачмамыкIу) Гоцэунай. Непэ кызынэсыгъэми ясэнахъат фэшъыпкъэхэр, хьалэлэу рылажъэхэрэр кытхэхты. Кыддеджагъэхэм нэмыкI сэнэхъатэу зэрагъэгъотыгъэхэмкIэ Iоф ашIагъ, языгъэпсэфыгъо уахътэ кызысым тIысыжыгъэхэри ахэты.

Тианпэрэ кIэлэегъаджагъэр, тэзыгъэджагъагъэхэр ыкIи тэзедджагъэхэмкIэ кIэлэегъаджэ сэнэхъатыр зэзыгъэгъотыгъэхэр кызыкIыхадгъэщыгъэм лъапсэу илэр мы илъэсыр кIэлэегъаджэм ыкIи щыIэныгъэ гъогум тэзыщэхэрэм я Илъэсэу зэрэщтыр ары.

УкIэлэегъаджэныр Iофыгъо псынклэмэ ащыщэп, ау лъытэныгъэ зыфашIырэ сэнэхъат. КIэлэегъаджэр ары зэкIэмэ анахь кIэлабэ зилэр. Сыд фэдиз уахътэ тешIагъэми, икIэлэ плу-

гъэхэр, ригъэджагъэхэр ащ ыгу илъых, ынэгъу кIэтых. Джащ фэд, хэтрэ цыфи икIэлэегъаджагъэхэр щыгъупшэхэрэп, лъытэныгъэ афешы.

ТикIэлэегъаджагъэхэу, шIу дэдэу тэзыгъуштыгъэхэу непэ кытхэмытыжъхэри тыгу илъых, Тхэм джэнэт лъапIэр къарет.

КIэлэегъаджэ сэнэхъатым рылажъэхэу, якIэлэеджакIохэм яшIэныгъэхэм зэрахагъэхъотым кIэгъуыхэу, зыплухэу, зылэжъхэу, мы IофшIэн мыпсынклэр зыгъэ-

цакIэхэрэм псауныгъэ пытэ ялэу, якIэлэ плугъэхэм ящытхэу арагъалоу илъэсыбэрэ псэунхэу афэтэлэ. 2023-рэ илъэсыр илъэс мафэу, шIэныгъагъэхэм язэгъэгъотынкIэ къэгъэзэплэ гушIуагъо хъунэу афэтэлэ!

КIЭСЭБЭЖЪ Нэфсэт.

Сэнэхъатхэм зыщахагъэхэрэ Адыгэ республикэ институтым инаучнэ IофышI.

Сурэтхэм арытхэр: Шъэо Сахид; илофшIэгъуэгъэхэм ащыщхэр.

Яжъалымыгъэ гъунэ иIагъэп

Хэгъэгъу зэошхом итарихъ Хатынъ зэрэхэхагъэр фашистхэмрэ къумалхэмрэ СССР-м ипсэуплэхэу аубытыгъагъэхэм адэсыгъэ мамыр цыфхэр лъэпсэкIодэу зыщагъэкIодыгъэ чыплэу ары. 1943-рэ илъэсым гъэтхапэм и 22-р ары а тхьамыкIэгъошхор кызыхъугъэр.

Партизанхэр яавтоколоннэ кытебанэхи, нэмыц офицерыр зэраукIыгъэм зэцифыгъэгъэ фашистхэм Хатынъ дэххэр агъэпцынэгъагъэх. Мы мафэм ахэм нэбгыри 150-м ехъуштыгъэ къоджэдэххэр колхоз къакъырым рагъэзыхъэх, пчъэр рагъэтыжыгъагъ. Уарзэ кызыгъэтылэ-кIыгъэ къакъырым бензин тыракIи, машIор радзыгъ. Iугъомрэ машIомрэ зэригъэкIокIыгъэ цыфхэр куоштыгъэх, гъыштыгъэх. КIэлэцыкIухэм янэ-ятэхэм къагъэнэжыныным шыгугъыхэу зарагъэзылэщтыгъ. Зышъэ икыгъэгъэ, псэу зышIоигъогъэ цыфхэу зищыгыни, зыкIышъуи стыхэрэм пчъэр кыIуакIыкIыгъ. Ау фашистхэм джыхънэм машIом къелыжыгъэхэр шхонкIэ хагъэфагъэх.

Белоруссием икыуаджэу Хатынъ щыхъугъэ тхьамыкIэгъошхом фэдэ Адыгеим ипсэуплэ 4-мэ къяхъулагъ. Ахэр псэуплэхэу Михизеевэ полянкIэ заджэщтыгъэхэр, Шпалорезыр, СССР-м игъомылэпхъэшI промышленность и ГъэлорышIэлэ шъхьалэ къепхыгъагъэр, Ново-прохладнэр ары.

Михизеевэ полянкIэ заджэщтыгъэхэ псэуплэр Мыекъуапэ икIокIыплэкIэ щыIэ Мэхъош мэзым хэсыгъ. Ащ дэсыгъэ

хульфыгъэхэр зэкI Iоми хъунэу фронтим щылагъэх. Нэмыцхэр кызызыхылапIагъэхэр кIэлэцыкIухэр, бзыльфыгъэхэр, нэжIу-лужьхэр, нэмыкI чыплэхэм къаращыгъэхэр ары. Фашистхэм хульфыгъэхэр рагъэзыхъэзэ, мэшIоку гъогухэм апае шпалхэр арагъэшIыштыгъэх, лъамыджхэр арагъэгъэцкIэжыштыгъэх.

1942-рэ илъэсым шэкIогъум и 13-м техакIохэу Михизеевэ полянэм кыдэхъагъэхэм цыфхэр яунэхэм къарафыгъэх. Ахэр купи 7-у агошыхи, хульфыгъэхэм машэ арагъэтыгъ. Зарагъэупцлэни, ахэр аулыкIыгъэх. Ахэм ауж кIэлэцыкIухэри, бзыльфыгъэхэри автоматкIэ аулыкIыгъэх. Уагъэхэр кIэрахъокIэ е пчыпиджынкIэ аулыкIыштыгъэх. Псэуплэм мэшIошхо кладзи, чыплэрысхэм яунэхэр зи къэмынэу агъэстыгъэх.

Михизеевэ полянэм нэбгырэ 207-рэ шаукIыгъ. Ахэм ащыщэу нэбгырэ 29-р Ленинград къыращыгъагъ. ТехакIохэм мыщ дэсыгъэ хульфыгъэ 20-мэ, бзыльфыгъэ 72-мэ, кIэлэцыкIуи 115-мэ хъадэгъур къафагъэсыгъ.

Фашистхэм Адыгеир залыгыгъэ лъэхъаным зы тхьамыкIэгъошхо джыри Мэхъош мэзым кызыхъугъагъ. Къутырэу Шпалорезым пилорамэ дэтыгъ, ащ

ицех щылажъэхэрэм мэшIоку гъогухэм ащызэблахъушт шпалхэр къагъэхъазырыштыгъэх.

Шышъхъэлум и 13-м Джэджэ партизан отрядым хэтхэр зызэклаугъауи къутырэу Шпалорез псынклэу къекIугъэх. Илъэс 12 — 13 зыныбж кIэлэцыкIу горэм техакIохэм къутырым дэххэр зэраукIыхэрэмкIэ ахэм макъэ аригъэлугъэу кычIэкIыгъ. Партизанхэр псэуплэм нэсхи, бзыльфыгъэ, кIэлэцыкIу хъади 100-м ехъу зальэгъум агучIэ изыгъагъ. Къутырым уни, псэуалыи зи дэтыжыгъэп, ахэр агъэстыгъагъэх.

1942-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 30-м пчэдыжыым жъэу нэмыц нэбгырэ 600, Платовым ыцIэ зыхъырэ къэзэкъ полкым щыц нэбгыри 148-рэ, Дахъо иполицай 67-рэ псэуплэу Ново-прохладнэм (Сахрай) кытебэнагъэх. ПартизанхэмкIэ ар ошIэ-дэмышIэ Iофэу хъугъэ. ЛъэныкыуицIэ кыкIыхъэзэ, фашистхэр партизанхэм къажэхъагъэх. Нэмыцхэр дэгъоу уIэшыгъагъэх, топитIу, минометхэр, пулеметхэр бэу ялагъэх.

Партизанхэм я Армавир отряд хэтхэр сыхъатишым кыкIоцI язакъоу пым пэуцужыгъэх, партизан 28-рэ а чыплэм шаукIыгъ. Отрядым ипартизанхэу

псаоу къэнэжыгъэхэр кызылэ-кIэкIыжыыхэ нэуж нэмыцхэмрэ полицайхэмрэ елбэтэу псэуплэм кыдэхъагъэх. Нэмыцхэм чыплэрыс 50 аулыкIыгъ, бзыльфыгъэми, кIэлэцыкIуи 150-рэ станицэу Дахъо афыгъ. Ново-прохладнэм дэтыгъэ унэхэр зэкIэ тырагъэстыкIыгъэх. Джащ тетэу нэмыцхэм Адыгеим ипартизан отрядхэр кIымафэрэ кызышIу-уцуштыгъэхэ чыплэр зэхакъутагъ. Армавир, Лабинскэ, Кропоткинскэ, Тульскэ, Шэуджэн, Ярославскэ, Курганинскэ партизан отрядхэм кIымафэр Ново-прохладнэм щырахынэу цытыгъ.

Фашистхэм Пшызэ шьолпыр зауытым, хьакIэ-къокIагъэ зыщызэрахъэгъэ, цыфхэр жъугъэу зыщаукIыгъэ псэуплэхэм зэу ащыц СССР-м игъомылэпхъэшI промышленность и ГъэлорышIэлэ шъхьалэ (ГУПП) ипоселкэ. Хэгъэгъу зэошхом ыпэкIэ станицэхэу Дахъомрэ Темнолесскэмрэ азыфагу заводрэ ГУПП-м ипсэуплэрэ дэтыгъэх. Къэмланхэр зыхашIыкIырэ пхъэмбгъу плуакIэхэр ГУПП-м пае мы заводым кызыгъэхъазырыштыгъэх.

Нэмыцхэм Адыгеир залыгыгъэ лъэхъаным Каменноостскэ отрядым хэтыгъэ партизанхэр бэрэ нэмыцхэм мы чыплэм

щызэхэу хъугъэ. Мафэ горэм нэмыцхэм заводым ибаракхэр къаухъурихъэхэи, псэуплэм дэсыгъэ хульфыгъэхэр, бзыльфыгъэхэр, кIэлэцыкIухэр ахэм къарафыллагъэх. Къушъхъэ ца-кIэм дэжъ хульфыгъэхэр щаукIыгъэх. Ахэм ащыщэу зы нэбгырэ закъо — Александр Соболевыр псаоу къэнагъ. Уагъэхэр зытещэгъэгъэ хульфыгъэу икIоджэгъухэм яхъадашъхъэ тефагъэм Тхьэр кыфэупсагъ. Нэмыцхэм заводри баракхэри агъэстыгъэх. КыкIэлъыкIогъэ мафэм полицайхэм Дахъо кырафыгъэ куэхэм бзыльфыгъэхэмрэ кIэлэцыкIухэмрэ арагъэ-тысхъэхэи, Мыекъуапэ ылъэны-кIокIэ ащагъэх.

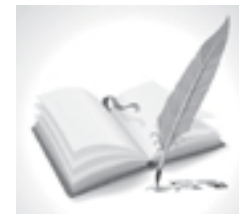
Адыгэ Республикэм иветеранхэм я Совет Хэгъэгъу зэошхом хэкIодагъэхэр егъэшIэрэу цыфхэм агу илъыным пае экспедицехэр зэхещэх, мыжъобгъухэр егъэлпых. Адыгеим щыщхэу Хэгъэгъу зэошхом щыфэхыгъэхэм ацIэхэр цыфхэм ащымыгъупшэ-жынынхэмкIэ ишIогъэшхо къэкIо-нэу тепллы ахэм афэгъэхыгъэ саугъэт тиреспубликэ щагъэ-псымэ.

Иван БОРМОТОВ.

Адыгэ Республикэм иветеранхэм я Совет итхьаматэ игуадз.

Шур ылэжыгы

Зыфаслорэр Адыгэ Республикэм инароднэ тхаклоу, адыгэ гушылэр ыкли лэпкэ гупшысэр емызэщыжыгэу зылэжыгыгэу, зитворчествэклэ тилитературэ зыгэбаигэу, литературнэ жанрэ зэфэшхьафыбэхэм лоф адэзышлагэу Кошбэе Пшымаф ары. Ар кызытхэмытыжыыр мы мазэм ильэси 10 мэху.

Цыфым ышлэрэм еж-ежы-рэу уасэ зафэу фишыжыш-ныр гээсэгэагэм изы лахь. Кошбэе Пшымафэ дэгэу кы-гурылоштыг урыс классикхэу я XIX –XX-рэ лэшлэгэхэм шыла-гэхэу литературэхом лэбэ-кыушлэхэр шызышыгэхэм зябгэпшэнэу зэрэщымытыр. Ахэм янахыбэм гээсэныгэу лэпсэшлэу зэрэлэр, яамалхэр ашклэ зэрэмыцыкыгэхэр кы-гурылоштыг.

Кошбэе Пшымафэклэ апэрэ еджэлэ-гээсэлэ хуыгэр ятэ ихьаклэжэу цыфыбэр зыщы-зэблэкыштыгэр ары. Лэпкэ гушхьэбаиныгэм икыэклоп-

гэри джа зэхэхэплэ-зэхэгү-шылапэр арыгэу. Тхакло хуыт Къарбэчыкы Пшымафэ а уах-тэм игуапэу ихьэлэ пчээкы-гым кыотэу кыоджэдэс нахыж губзыгэхэм кыалохэрэм ахэ-далоу бэрэ кыыхэкыгэ. Еж кызырилотэжыштыгэмкэ, янэ бэ кыбэ дахэ лүлыгэ, ятэ-шыпхуэхэми, янэшыпхуэхэми яжабэ дэхагэ, кыбархэр, ху-гэ-шлагэхэр, пшысэхэр, тхы-дэхэр, гушылэжыхэр бэу кыауа-тэщтыг, гулытэ ини ялагэ, кытэшлэкыгэ дунаим игыпсы-клэ-шыкыклэ бэ гу зылатэщты-гэр. Ау Пшымафэ ятэу Къар-бэч ахэм афэдэгэхэп: ар

аныхэу зыпэлэгэагэр кы-шлэкыгэ чыопсэу, кыизхэу-хэагэу, чэщи мафи зыхэтыгэр ары. Къарбэч цыф шырыт зэтетыг, кыупшхэ зэпыкыгэ гээкыжынымкэ лэзагэ. Тхы-лыр ныбджэгэу шыпкэу зыфэхушт Пшымафэ ицыкы-гым ятэ кыгэу бэрэ пхашэ даклоуи, мэкыуао зыдищэуи кыыхэкыгэ, кытэшлэкыгэ дунаим иголүгэ-дэхагэи джа уахтэм сурэт тхыхэагэу клэ-лэ лэахэом ыгу чыплэ шыубытыг. Джащ фэдэу яхьаклэщ шы-зэхыгэ кыбарыбэри, тхыдэхэ-ри ныбжырэу ыгу кыинагэх, ежыри зыкышты, еджагэ, адыгэ гушылэмкэ гээзагэу, лэпкэ гупшысэр ыгээунэфэу тхэн лофышхом фежыагэ.

Хэтрэ цыфи кызыхэхуы-гэу, зыхэт уахтэм иплышэ кытырехэ. Пшымафэ икыуа-джэу кызышхуыгэу, зыщып-гэу Адэмые дэт гурыт еджапэр кызыеухым, Адыгэ кыэралыгэ клэпэгэджэ институтым фило-логиемкэ ифакультет щеджагэ, дэгэу кыуыгэ. Иапэрэ лоф-шлэн лэбэкыу хэку гээзетэу «Социалистическэ Адыгеим» щидзыг, корректорэу, литера-турнэ лофышлэу, пшэадэклэжэ зыхырэ секретарым игуадзэу ильэс зытфых фэдизрэ лоф-шилагэ. 1968 — 1970-рэ ильэс-хэм журналэу «Зэкыошныгэм» Кошбаир редактор шхьалэу илагэ. Ащ пыдзагэу Адыгэ тхыль тедзаплэм иредактор шхьалэу ильэс 16-м лоф шылагэ ыкли 1987 — 1995-рэ ильэсхэм

тхыль тедзаплэм идиректорыг. 1996-рэ ильэсым кыщегэжыа-гэу журналэу «Зэкыошныгэм» иредактор шхьэлэагэ.

Ытхыхэрэр Пшымафэ 1956-рэ ильэсым кышыублагэу хиу-тыштыгэх. Студентыгэу лэахы-ныр ары аныхэу зыкызышты-зэлуихыгэр: лирическэ усэхэм-клэ ригэажи, тхаклом рассказ-хэр, повестхэр, романхэр зыдэт тхыль 30 фэдиз кыди-гэкыгэ. Ахэм ащышхэр уры-сыбзэкли Мыекыуапэ, Москва кыащыхауыгэх: иапэрэ тхы-лэу «Сэтэнэй», цыфхэм яклэсэ хуыгэ повестэу «Гум пае гу аты», «Кыэгэгэу шьоф», «О-шлэ уарэлэгэу», «Дышэ тас», нэмыкыхэри.

Тхаклом илитературнэ твор-чествэ аныхэ кызыгэбаигэу литературовед-критикхэм алпы-тэрэр повестэу «Мэфибл уай» зыфилорэр ары. Ар художествен-нэ шэпхэ ин дэдэ зил, тхаклом иамал-кыуачлэ, игупшысэ аныхэ кызышынафэагэ.

Кошбэе Пшымафэ гысэ илэу Къурланыр адыгабзэм рилыагэ. Ар клэлэцыкыхэми афэтхагэ. Ащ иусэхэм ащышхэр компози-торхэм оредышхом ралыагэх. Иповестэу «Мэфибл уай» тхы-гэу пьесэр, Клэрэщэ Тембот иповестэу «Шахьомрэ пшэшэ пагэмрэ» ылэпсэу музыкаль-нэ-лирическэ драмэу ытхыгэр Адыгэ драматическэ театрэм шагэуцүгэх. Зэдзэклэн лофыш-хори дахэу ыгээцэклагэ.

Кошбэе Пшымафэ Адыгэ Республикэм инароднэ тхаклу,

УФ-м культурэмкэ изаслужен-нэ лофышл, литературэмкэ — Теуцожь Цыгэ, журналистикэм-клэ Андырхэе Хъусен ацлэклэ агээнэфэгэу премиехэм ялау-реат. УФ-м итхаклохэм я Союз 1970-рэ ильэсым кыщегэжыа-гэу хэтыгэ.

Зэдэштэныгэ ин шылэклэ лэныкыо пстэумкли Пшымафэ хэлыгэ: ицыфыгэу лэдэбныгэ-клэ, игупсагэхэлэ, ишэн зэтетклэ, игулытэ-гурышэ хэхыгэхэлэ, ишлэныгэ-гээсэгэагэхэлэ, иду-нэелэгэуыкыклэ. Щэлэфэклэ тхаклом икыэлэмыпэ ыгээты-лыгэпэ: адыгэ гушылэр ыкли гупшысэр ащ лэашэу икысагэ, имурад лэаги ар лыкылахэагэ, узыкырыпшылын лэахыштыхэм ар апэрагэ, итворческэ пычыгэо занклэу, гуапэу сыдыгэоки бгэм кыдыкыштыг, ипроизведени-ехэм адыгэ гупшысэр, шылаклэр, адыгэ гушылэр еклоу ащыпхы-рыштыг. Тхакломкэ аныхэ мэх-анэ зилагэр уцыфышлуныр ары.

Кошбэе Пшымафэ шылагэмэ мэзаем и 1-м ыныбжэ ильэс 87-рэ хуыштыгэ. Ныбжыи мы-кыоджышты гупшысэ лэжыгэу-шхоу Пшымафэ иадыгэ лэпкэ кыфигэагэу итхыль зэфэ-шхьафыбэу адыгэр озыгашлэу, шэн-хабзэхэр кыюзылуатэу, гээпсыкы-шыкы тэрээхэм уафэзыпхуэрэр ары. Щэлэфэ адыгэ гупшысэр ылэжыгэ, ащ хыгэхуагэ — лэпэлэсагэ.

МАМЫРЫКЪО
Нурит.

Шапхэхэр амыукъонхэм лэпльэх

2023-рэ ильэсыр кызыхыагэм кышыублагэу Адыгэ Республикэм игыогухэм хуыгэ-шлэгэ 33-рэ кыатехуыагэу агээунэфыг, блэкыгэ ильэсым егэпшагэмэ, мы пчыагэр процент 37,5-клэ нахыб.

Ахэм зы нэбгырэ ахэклодаг, нэбгырэ 11-м шьобжхэр ате-щагэхэ хуыгэ. Лээсрыкылохэр зыхэфэгэу хуыгэ-шлагэу го-гухэм кыатехуыагэхэрэм япчыа-гэу уимыгэгумэклин лэахы-рэп. Мы ильэсыр кызыхыагэм кышыублагэу ахэм афэдэ хуыгэ-шлэгэи 7 агээунэфыг, нэбгыри 7-мэ шьобжхэр атеща-гэхэ хуыгэ.

Гыогуркылоныр шынагэончэу шытыным, гыогухэм кыатеху-хэрэ хуыгэ-шлагэхэр нахэ маклэ шыгээнхэм, водител-хэмрэ лээсрыкылохэмрэ лэдэб ахэлэу гыогум шызеклонхэм, клэлэцыкыхэм шьобжхэр ате-щагэу мыхуонхэм ыкли зыныбжэ имыкыгэхэр шынагэончэу кырашэкыныхэм апае шылэ мазэм и 30-м кыщегэжыагэу

мэзаем и 5-м нэс АР-м гыогу-рыкылоныр шынагэончэнымкэ и Кыэралыгэ инспекция клэ-щакло зыфэхуыгэу пшлорыгэуш лофтхыабзэхэу «Лээсрыкы», «Лээсрыкыло зэпырыкып» зы-филорэр тишлэпэр щэклох.

Гыогу-патруль кыулыкыу илофышлэхэр лээсрыкылохэр нахыбэу зыщызеклохэрэ чы-плэхэм кыулыкыур ашахы, гыогу-рыкылоным ишапхэхэр зыуко-хэрэ водителхэм, аныхэу лээсрыкылохэм алэплэх.

Джащ фэдэу гыогуркылоным ишапхэхэр амыукъонхэм, гыогум шхьэклафэ ыкли сакыны-гэу кышызхагэушхэм япхы-гэу кыулыкыушлэхэм лээсры-кылохэмрэ водителхэмрэ кыагэ-уцухэзэ зэдэгущылэгухэр ада-шых.

Гыогуркылоным ишапхэхэр шыумыукъонхэу Адыгэ Респу-бликэм и Кыэралыгэ автоин-спекция икыулыкыушлэхэр кы-шлэоджэх. Шыушылэныгэу нахэ лэаплэ зэрэщымылэр зыщыш-мыгэгэуш.

Полицием имайорэу
ЛЫУНЭ Т.К.

Тильэхъан илIыхъужьхэр

НыбжыкIэхэм япIуныгъ

Росгвардием и Гъэlorышлaплэу Адыгэ Республикэм шыIэм ихэушъхьафыкIыгъэ отряд иофицер УФ-м зыкъэухъумэжынымыкIэ и Министерствэ идзэкъулыкъушлэу, полицием истаршэ лейтенантэу Александр Л.-р игъусэу Мыекъопэ районым гъэсэныгъэ зыцарагъэгъотырэ гупчэу иIэм шылагъэх, кIэлэеджакIохэм лIыхъужыныгъэм идесэ афызэхэщэгъагъ.

АдыгеимкIэ хэушъхьафыкIыгъэ отрядым итарихъ фэгъэхьыгъэу, джаш фэдэу пшъэрылпъэу зэшлу-ыхэрэм яхьылагъэу кIэлэцIыкIухэм къафалотагъ, хэушъхьафыкIыгъэ дзэ операцием хэлэжьэрэ зэолIхэм къалэклагъэхэрэ писъмэ-хэмрэ сурэтхэмрэ апае зэра-фэразэхэр хьакIэхэм къалуагъ.

Ащ нэужым кIэлэеджакIохэм къафагъэлъэгъуагъэх лъэпкъ гвар-дием идзэхэм агъэфедэрэ Iэ-шэ-шъуашэхэр.

«ХэушъхьафыкIыгъэ дзэ опе-рацием Урысыем идзэкIолIхэм лIыхъужыныгъэу шызэрахьэрэр шысэхэмкIэ кIэлэцIыкIухэм къа-фэтIотагъ. УпчIабэ ахэм къа-тыгъ ыкIи джэуап гъэшIэгъонхэр зэхыхыгъэх», — кыIуагъ поли-цием истаршэ лейтенантэу Алек-сандр Л.-м.

ИлъэсыкIэм — пшъэрылтыкIэхэр

Хьыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу Адыгэ РеспубликэмкIэ и Гъэlorышлaплэ иколлегие игъэкIотыгъэ зэхэсыгъоу илагъэм 2022-рэ илъэсым Iофэу ышлагъэм изэфэхьысыжъхэм ыкIи тызхэт илъэсым пшъэрылпъэу зы-фигъэуцужьхэрэм щатэгущылагъэх.

Гъэlorышлaплэм ипачэу, рес-публикэм ихьыкум пристав шъхьа-лэу Александр Ихно къызэри-луагъэмкIэ, федеральнэ ведом-ствэм кыгъээнэфэгъэ пшъэрыл-хэм ягъэцэкIэнкIэ, шлуагъэ кы-тэу IофшIэныр зэхэцэгъэнымкIэ Гъэlorышлaплэм къэгъэлъэгъо-нышлухэр илэх. 2022-рэ илъэсым

сомэ миллиарди 5,5-рэ зытефэ-рэ Iоф мин 220-м еху хьыкум приставхэм зэхафыгъ, ар ыпэрэ илъэсым егъэпшагъэмэ, процент 11-кIэ нахьыб.

Къулыкъушлэхэм анахъэу анаIэ зытырагъэгъэгъэр социальнэ мэ-хьанэ зилэ Iофыгъохэм язэшIохын ары. КIэлэплупкIэр игъом зымы-

тыхэрэм пшъэдэкIыжъ ягъэхьы-гъэным, зянэ-зятэ зимыIэжъхэм ыкIи зышъхьащымытхэм псэу-плэхэр ягъэгъотыгъэнхэмкIэ яфи-тыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм мэхъанэшхо аратыгъ.

— Гъэlorышлaплэм ипшъэрыл-шъхьалэхэм ащыц кIэлэплупкIэм итын епхыгъэу къулыкъушлэхэм

зэхафырэ Iофхэр нахьыбэ зэрэ-хъугъэр къызэтэгъэнэгъэныр, мы IофшIэныр нахъ гъэлъэшыгъэныр, — кыIуагъ Александр Ихно. — Зыныбжъ имыкIуэгъэхэм яфи-тыныгъэхэр къаухъумэзэ сомэ миллиони 155-рэ афызэкIагъэ-кIожьыгъ, ыпэрэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, ар процент 23-кIэ нахьыб.

2022-рэ илъэсым изэфэхьы-сыжъхэм къызэрагъэлъагъорэм-кIэ, цIыфхэм нахъ ящыкIэгъэ къэралыгъо фэло-фашIэхэр зэ-рифэшъуашэу афэгъэцэкIэгъэн-хэм къулыкъушлэхэм анаIэ ты-рагъэтыгъ. АщкIэ зишIогъэшхо къакIорэр къэралыгъо фэло-фа-шIэхэм я ЗыкI портал. Мыщ епхыгъэу республикэм щыпсэу-хэрэм къатыгъэ лъэлу тхылъ мин 22-рэ фэдиз Гъэlorышлaплэм зэхыфыгъ.

Хэбзэгъэуцужьм диштэу пшъэ-рылпъэр гъэцэкIэгъэнхэр Iофы-гъо шъхьалэхэм ащыцэу Гъэlo-рышлaплэм ипачэ кыIуагъ. 2023-рэ илъэсым анахъэу анаIэ зы-тырагъэгъэгъэхэр кыгъээнэфэ-гъэх.

Зэхэсыгъом икIэухым илъэ-сым изэфэхьысыжъхэм къадыхэ-лпытагъэу зипшъэрылпъэр анахъ дэгъоу зыгъэцэкIэгъэ структурнэ подразделениехэр ведомственнэ тынхэмкIэ кыхагъэщыгъэх, къу-лыкъушлэхэм рэзэныгъэ тхылъ-хэр афагъэшъошагъэх.

Хьыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу АдыгеимкIэ и Гъэlorышлaплэ ипресс-къулыкъу.

Зэхэзышагъэр ыкIи кыдызэ-гъэжыгъэр:
АР-м лъэпкъ Iофхэм-кIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэ-гъухэм адырIэ зэпхы-ныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зылъшыгъэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм къаIыхырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахъ цIыкIунэу щытэп. Мы шапхъэ-хэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием экIегъэкIожьых.
E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
УФ-м хэутын IофхэмкIэ, телерадиоэкъэтын-хэмкIэ ыкIи зэлы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ Гъэlorы-шлaплэ, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр
4344
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 197

Хэутыным узшыкIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхьатыр
18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьалэр
МэщIэкъо С. А.

Редактор шъхьалэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдэкIыжъ зыхьырэ секретарыр
ЖакIэмыкIэ А. З.